

IDŐK TANUJA.

(EGYETEMES MAGYAR UJSÁG.)

Szerkesztői szállás és kiadó-hivatal:

molnár-utca, 14. sz. a.

Szerk. iroda: váci utca, 19. sz. 2. em.

Előfizetési feltételek:

Pesten háhozordással, valamint vidéken postai szétküldéssel egész évre 16 frt., fél évre 8 frt., negyedévre 4 frt.

Megjelenik e lap vasárnapokat és ünnepeket kivéve mindennap.

Hirdetések háromszor hasábozott soráért vagy annak helyéért 5 ujkr. s 30 ujkr. bélyegdíj számítatik.

Irói segélyegylet.

III.

Nemzetiség, hazaszeretet azon titok, mely mindent egyesít. (Stadium.)
Szőchenyi.

Sokan állítják, hogy a magyar írói osztály azért van anyagilag oly épen nem irigylendő helyzetben, mivel a közönség nem pártolja eléggé melegen az irodalmat. Ezen állítás alaptalan; mert habár tagadhatlan, hogy sok helyütt közöny uralkodik a hazai irodalom iránt, ehelyenkint közöny nem párhuzamoszható az érintett írói helyzettel, amennyiben a lelkesebbek részvéte mindenestre elég lenne egyelőre arra, hogy az írói osztály anyagi helyzetének alapját legalább annyira vesse meg, hogy gazdaszatilag önmagából kiindulva ez osztály anyagilag függetlenné tegye magát, és mint egyik tényezője a nemzetnek, cselekvőleg és ne szenvedőleg működjék.

A baj másutt rejlik.

Nálunk az írói osztály erősödésének korszaka azon időben veszi kezdetét, midőn az általános vagyoni helyzet megingattatott, és újabb vagyonfelosztást lényeges sínlések nélkül meg nem engedhetett. Az erkölcsi szükség azonban oly mérvben nyilvánult, hogy az irodalom, nem tekintve a céhrendszer veszélyességét, a kiadói céhrendszernek volt kénytelen hódolni, és így a haza iránti erkölcsi érzetéből oly rendszert kellett támogatnia, mely nem csak a szabad versenyt gátolja, de egyszersmint az egyéni buzgalmat ép úgy megöli, mikép az által mozdítja elő az általános munkahanyatlást, hogy látszólagos szabadságokat osztogat, melyek azonban csak saját céljuk elérésének örveit szolgáltatnak. Tekintésünk csak vissza a forradalom utáni első időszakra, midőn az írók majdnem egyáltalában

vagyon nélkül kezdék meg félbeszakasztott működéseket, és meglátjuk, hogy a morális kötelesség azt parancsolta, hogy az író bármily áron is adassa ki a megírt munkát, nehogy az irodalom, a nyelv, és más a sodró veszélytől megmenekült hazai institutiók a válságos idők áldozatul essenek. Akkorában majdnem ujjongva üdvözlöttük a vállalkozó szellemű kiadókat, kik felhasználva az idő kedvezményeit, még a rendes napszámosi díjt is alig adák meg az írónak. Az író azonban azzal vigasztalta magát, hogy ez csak kezdetben történik, és később majd segítünk a dolgon. Ily körülmények között alakult a kiadói rendszer, mely ugyanazon mérvben erősödött, amily mérvben az írók függővé tevők magukat a kiadóktól, és így nagyon is nagy mérvben történt. Ez igen természetes. Egy könyvnek megírásához mindenekelőtt néhány héti vagy hónapi idő kell. Ezen időben élni is kell, és így a vagyonnélküli helyzetnél fogva előlegezésre szorul az író, hogy könyvét megírhasssa. Ha a könyv kész, oly áron kell odaadnia a kiadónak, aminőn megveszi, minthogy a történt előlegezésen kívül még nyomtatási költség is szükséges, ami szintén nincs. Az előfizetési rendszer keveset használt, minthogy sokszor történt, hogy a közönség 3-4 könyv közül, amelyre előfizetett, egyet sem látott, és így az előfizetési fölhívások valóságos gúnyiratokká váltak az irodalomra. Mindezen körülményeket csak akkor vettük észre, midőn a kiadó urak már ugyancsak erős lábra fektették céhrendszerüket, és midőn láttuk, hogy néhányévi szorgalmas munkálkodás után sem szereztünk annyit, hogy egy könyvet vagy újságot saját kezünkre adjunk ki.

Mi lett ennek a következménye? Irodalmi pangás, mert még Jókai a genialis regényíró is arra szorul, hogy üstökösökadjék, Arany pedig arra,

Teljes-számú példányok jan. 1-től még megrendelhetők.

hogy néhány száz frtért tanároskodjék, és muzsáját küldje pensióba. Franciaország-, Anglia-, és Némethonban ily írók nemzeti kínesekként tartatnak, nálunk pedig oda kényszerítik, hogy csak minél ritkábban szólaljanak meg. Nálunk például ha Jókainak, Eötvösnek vagy Jósikának négykötetes regényért 1000—1200 forintot ad a kiadó, már félévig nem vesz kéziratot, míg Párisban Dumas fiának „Le père prodigue“ című színműve kézírataért 25,000 frankot adott a kiadó, a színpadi tentiémé-t is szerzőnek hagyván fön. Ez leginkább onnan van, mivel az ottani szerzők oly helyzetben vannak, hogy maguk is képesek kiadni műveiket, és így versenyezhetnek a kiadói egyedáruassággal, mi által akadályozzák a célrendszer létrehozatalát.

Hogy miért van az így és nem másképen? azt hosszadalmas lenne elhelyített fejtegetni; de elég az hozzá, hogy ugy van.

E bajon azonban az írói segélyegylet segíthet, amennyiben a tehetséges és törekvő írók csak addig szorul segélyre, míg alapot vetett anyagi helyzetének, később aztán az alap maga, a gazdasági tökéérték működik, mi által az írói osztály kilép szenvedőlegesség helyzetéből, és lesz belőle nemzetgazdasági tényező.

De hogyan? kérdik sokan.

A titok rég meg van fejtve, csak alkalmazni kell.

A nagy Széchenyi minden törekvése csak az egyesülésre volt irányozva, és azért birtak tanai oly rendíthetlen igazsággal. „Egyesüljünk, mert az egyesülésben az erő, az erőben pedig a boldogság“ mondja a magyar Washington, és álljon elő az, aki ezen axioma ellen szót mer emelni.

Ami egynek nem sikerül, az kettőnek, háromnak, ötvennek, száznak fog sikerülni. Nincs nemzetgazdaság, ki az egyesülés üdvösségét tagadná; mert ki ne látná be az egyesült erőnek hatalmát, mely nem csak egyeseknek galád önzésével, de még az elemekkel is megbirkozik? Csak az egyesülés teszi lehetővé a munkafelosztást, ami a vagyonszaporításnak szilárd alapját képezi.

Dr. Höfken, akinek elveit, ahol csak lehet, alkalmazni szeretjük, az egyesülésről így nyilatkozik: „Az associatio az embert egyoldalú, gépies alakzata- s társadalmi meghasonlásából visszavezeti az élő közösségbe, s mindenkinek azon öntudatot nyújtja, hogy mint egyes tagja egy nagyobb egésznek, akadály nélkül működhetik s megvohatja magát az egyedáruasság nyomasztó hatalmától.“

Virih Miksa is különösen kiemeli az egyesülés hasznát, midőn mondja: „Az egyesülés által a munkások nem csak élelmi szereiket, nyers

anyagukat és műszereiket szerezhetik meg olcsóbban, de minthogy a nagyobb munkafelosztásnál fogva, többet termelnek és az eladásnál kedvezőbb időre várhatnak, mivel az egyéni szükségéről társadalmilag gondoskodnak: még alapítványi vagyont is tehetnek félre, amely öreg napjaikat biztosítja.“

Amerikában nem csak iparosok, de még a közönséges munkások is egyesülnek szükségleteik fedezése és terményeik, vagy szerzeményeik sikeresebb eladása tekintetéből.

Mintegy tíz évvel ezelőtt Bostonban néhány gépész egyletet képezett, melynek alapjához előlegesen öt dollárral kellett hozzájárulnia minden tagnak. Elejénte ezen egylet alig állott 150 tagból, és már 1850-ben 64 főkegylet volt ezen egyletnek. Az egyletnek főfeladata az egyéni tagok számára mindent legolcsóbban megszerezni, és évenként a rendes élelmi-szereknél 25—30% nyernek, minthogy mindent első kézből vesznek.

Ezen egylet tízévi működés után, azaz 1857-ben 1,589,600 dollárt, vagy körülbelül 3 millió forintot nyert — vagyis inkább szaporított.

Ime ottálléros alapítóje mily óriásilag gyümölesződik az egyletülős jétékony befolyása alatt.

Több példát is hozhatnánk fel, de fölösleges, minthogy szeréntünk senki sem kételkedik ez igazságban.

Ezen igazságra kell tehát fektetünk az írói segélyegylet üdvös eszméjének valóstítását, és a siker nem maradhat el.

Ennyit kívántunk ezen ügy elméletéről elmondani addig is, míg alkalmunk lesz a gyakorlati kivitelről is részletesen értekezni. (Különösen figyelmeztetjük az olvasót az alább olvasható ungvári levélre.)

„III. Napoleon és a papság.“

Ily címet visel az általunk is már említett új rüppirat, mely mintegy folytatása annak a híresnek, mely miatt a congressus, talán csak egyidőre, elmaradt, s mely egy részben msz. Dupanloup, az orleansi érsek ellen van intézve. Sok nevezetes dolgot találunk ezen rüppiratban is, melynek szerzője (valami Hippolyte Castille), midőn az egész papságot, Kisztus helytartóját sem véve ki, egyesegyedül a templomba utálja, nem veszi észre, hogy saját okoskodásaival cáfolja meg önmagát. Hiszen összeirtak már ilyesmit H. C. ur előtt is százan és százan; első Napoleon alatt könyvek jelentek meg a pápák világi hatalma ellen, és mégis ezen könyveknek H. C. urénál ezerszer hevesb vitásait és okoskodásait halomra dönté a „tényeknek — nem csak a Napoleonidák érdekében — kerlelhetlen logicája.“ Hogy lássa és ismerje t. közönségünk ezen új rüppirat irányelveit és egész szellemét, csak néhány idézetet vonunk ki belőle.

„Mondjuk ki, hogy valami megdöbentő rejlik ezen roppant katonaságban, melynek egyenruhája egyszerű fekete talár, mely a hajdankor katonáinak módjára él, a házasságot kivéve; mely mig a földi örömekekről lemond,

csupán nagyterlára k...
hez, a p...
azután a...
ve a sin...
hurjait...
val min...
sénél, s...
hatatos...
M...
alig tal...
közik ...

„...
késznek...
a helye...
tereli a...
Ez...
fejteget...
H. C. ur...
végre is...
sére ser...
Ez...
dáját h...
e röpir...
seigneu...
igényte...
ket töb...
többé d...
talan id...
arra né...
hatlanu...
nagyua...
Napole...
Agoston...
mérjék...
H...
irtómal...
nyában...
tartják...
gos, ot...
az előt...
H...
birdet...
irat ez...
künk ig...
francia...
H...
zet oset...
nak ki...
merész...
H. C. ur...
és Ron...
leon, b...
még: N...
netalár...
döbber...
F...
tetni a...
nunk e...
jellem...
ott biz...
P...
mióta...
nyi ig...
ezen s...
a pap...
fejlőd...

meg ol-
tafesz-
adásnál
egyéni
k: még
amely

e még a
ükségle-
erzémé-

néhány
hoz elő-
ia min-
lott 150
olt ezen
egyleti
megsze-
nél 25—
kéből

az 1857-
3 millió
ott.

ag gyűl-
sa alatt.
ősleges,
edik ez

k az irói
sát, és a

téről el-
gyakor-
lónösen
lvasható

tt új röp-
hely miatt
emel egy
n van in-
rban is,
midőn az
ki, egyes
ogy saját
szejtnek
első Na-
világi ha-
t. urénál
ra dönté

ekében —
t. közön-
szellemét,

ejlik ezen
egyszerű
jára él, a
lemond,

csupán egy elvnek él. Ki ne bámulná, ki ne félné e nagyterjedelmű hatalmat, mely az egész keresztény világra kiterjed? mely sz. Péter székéből az emberiséghez, a plébániai szöszékekről a tömegekhez beszél; mely azután a tömegek egyedeit egyenkint is a bölcsőtől kezdve a sírig képezi s vezeti hozzáfér szíve legérzékenyebb hurjait, a gyóntatószék nyílt önadaadásában; egyszóval mindenütt, az élet tünepélyes alkalmainál: születésénél, serdülte alatt, házasságánál, halálánál, mint állhatatos utitárs áll mellette s árnyéka gyanánt kíséri őt.

Minden bizonynyal ez oly hatalom, melyhez hasonló alig található. *S valóban botor az, ki e hatalommal összeitkőzik*

„A papság hatalma olyan, hogy az egyszerű léleknek egyikét szava visszavezeti a megtévedt népeket a helyes útra, visszanyomja a kicsapó áradatot, visszatéríti a nemzeteket a rend és erkölcsösség ösvényére!”

Ezen különösen az utóbbi sorokban elég világosan fejtegetett hatásmról kevéssel alább már így beszél H. C. ur: „A papság hatalma fölöttébb nagy; hanem végre is hol a határa? . . . a papnak nem áll rendelkezése sem zsendár, sem rendőrség, sem katona.”

Erre kár volna viszonzatul a történclem ezer példáját hozni fel a régibb korból, mivel H. C. ur így szól e röpiratban a többi közt az orleansi püspökhöz: „Monseigneur! Nem Fülöp Ágoston korában élünk többé. Egy igénytelen szerzetes, Romából küldetve, nem tölt el miniket többé rettegéssel. . . . Az ultramontanizmus nem fog többé diadalmaszkodni.” — Tehát a régibb korból haszlatlan idéznék példákat a napoleoni eszmék bajnokának arra nézve, hogy nem is zsendár, rendőr stb. kellett mulhatatlantul a H. C. ur által is megdöbbenőnek s roppant nagyra ismert hatalom érvényesítésére; de, hogy III. Napoleon elmés publicistái a mai kort ne csak Fülöp Ágoston, hanem I. Napoleon korával is egy kicsit összemérjék ezt már meg lehetne tőlök kívánni.

Hanem haszlatlan, ahol a véleletekől oly kevéssé irtóznak és a napoleoni politika sikerét (a papság irányában való politikát kívánjuk értetni) oly biztosnak tartják, miként az itt következő további idézetből világos, ott a lelki szemek látását teljesen megakadályozta az előítélet és a szenvedély.

Ha való, hogy H. C. röpirata is felsőbb szagalmak hirdetője, akkor Napoleon a végsőre is kész, mit a röpirat ezen kitételei formulálnak: „Ha Róma nem adna nekünk igazat, mi, jobb napok reményében, feltalálunk a francia papságnál a lelki élet kenyerét.”

Ha Napoleonnak volna egy 25 éves fia, kit a nemzet osztatlan szeretettel meg az apa életében fars-császárnak kiáltana ki, nem csudálnók publicistáinak ilyen merészségeit, hanem egyszerűen fölsimernők rajtuk, amit H. C. ur oly diadalérettel mond, hogy „Pascal, Voltaire és Rousseau nem hiába éltek a világon”: azonban Napoleon, bár az 50-en túl van, csak kis fücska-örökösrel bír még; kinek aligha előnyére szolgálja a felséges atya netaláni halála esetében, ha a zsendárok nélküli is megdöbbenő hatalmat is — maga ellen látta támadni.

Ezekből már bátran fognak t. olvasóink következteni az egész röpirat szellemére, azonban mégis kivonunk egy pár idézetet a szerző gondolatmenetének méltó jellemzésére.

„Mihelyt politikai térre lép a pap, a tisztelet legott bizalmatlanság váltja.”

Különös, hogy ezen állításban 19. századon át, még mióta Voltaire és Rousseau a világra jöttek is, egy cseppnyi igazság sem vala! Amde a szerző erre is megfelelő ezen szavakkal: „A középkorban vihetett vezérszerzet a papság, mivel az intézmények ama zúzavarában a fejlődő monarchiák között egyedül a papság ragyogott

mint világítótorony a setéségsz óceánja fölött. Egészen természetes volt, hogy a kath. világ politikáját a pápa vezette, midőn a népek a szolgaság nyügét viselve, a jognak még csak előcsarnokában voltak. . . . De ma — kiált fel a röpirat írója — másképp áll a dolog. Ma az állam összes organumai meg vannak alakulva és szabad fejlődésökben működnek.”

De talán mindezeknél biztosb tájékozást ad a röpiratról szerzőnek a művecske végén olvasható ezen apodicticus kijelentése: „Egyszóval, mi azt akarjuk, hogy a pápa imádkozzék, a császár kormányozzon.”

Laguernomière röpirata még nem ment emyire; Napoleon publicistái tehát, amint látjuk, elég gyors és könnyed szokéseket tesznek s mindinkább meggyőzik a világot, hogy uruk ígérétében mily nehezen lehet megbizni.

LAPSZEMLE.

(Somogyi öngazoló észrevételeinek vége). Könyvek kiadásával az aligazgató urak sem voltak, úgy hiszem, az év folytán, túlterhelve; kiknek legtöbb foglalatosság szintén egyéb, s nem igazgatói teendőik adtak. Még a „Szentek élete” is egészen az azt író ft. Zalka János urnak gondolai mellett látott napvilágot. Ugyanezt mondhatjuk a „Pázmány-füzetek”, a „Historia Revelationis biblicae” stb. felől; melyek elsejét ft. Roder Alajos, az utóbbit pedig szerzője, nt. Pollák Nep. János ur, javították; valamint a „Magyar szentek legendái”, t. Toldy Ferenc urtól, szinte nem terheltek az igazgatóságot.

Ekkép a „Pesti Napló” 5-ik számában közzétett, és a szerkesztői nagy fizetésre vonatkozó passust kellőleg helyreigazítottunk véljük. Mi egyéb észrevételeinket illeti, azok a következők: 1-ör is óvást teszünk ama felfogás ellen, melyet a „Pesti-Napló”, nem tudjuk, jogosan-e? b. Eötvös József ur ó méltóságának tulajdonit; mely szerént tuduillik ő eminentiájának kegyes leirata által „a társulat eljárása ez ügyben, s az elv, melyből a szerkesztői letételnél kiindult, igazolva, elismerve van.” Mi a társulat eljárásának a primási leirat által lett igazolását (?) illeti, erre nézve mi egészen más véleményben vagyunk; semmikép sem tudván megfogni, hogy mi okozta legyen a főmagasságu védnök- és főpásztoruak azon mély szomorúságot, melyről ama leirat is tanuskodik, ha az egész eljárást helyesli. Különben mi nem akarjuk meggyőződésünket senkire sem ráerőtetni: azonban annyit csakugyan szükségesnek tartunk, hogy (mit elejénte nem akartunk, de a „Pesti Napló” előadása következtében tenni kénytelenítettünk), némely ez ügyre vonatkozó adatokat, nevezetesen a főmagass. védnöknek a szerkesztőhöz intézett sorait, mielőbb közöljük. A szerkesztői letételése” felől is hallgatnánk (mert valóban mit sem törődünk vele), ha nem épen b. Eötvös J. urnak szájába tenné Királyi P. ur e szavakat, kiről épen a „Pesti Napló” írta, pár héttel előbb (P. N. 1859. 288. sz.), még Lonkay urat is meghazudtolva, a sok „nem igaz” után, e sorokat: „7. Nem igaz, hogy Somogyi ur letétele a választmány által határozatilag kimondatott volna, csak indítványok tétettek; de a lemondás bejelentése után a választmány csak a lemondás elfogadása mellett határozott — és pedig. . . b. Eötvös József ur indítványára.” Történt legyen bármikép, annyi igaz, hogy a „Pesti Napló” még most is letételést emlegetvén, olvasói szükségkép e hiedelemben fognak az ügy befolyását illetőleg lenni. Am teljék benne akárkinek öröme, ha letételést: mások annak ürtlnek (s engedje Isten, miszerént ürtlhessenek), hogy ismét visszatételést; mert még mindig áll, mit az irás mond: „deposuit potentes de

sede, et exaltavit humiles. Az isteni gondviselés ezt már igen régóta gyakorolja a világtörténet bizonyítása szerént, s fogja bizonyosan jövőre is a szóban levőnél végtelent nagyobb ügyek- és személyekre nézve is tenni. — 2-or: Azon „megütözésre” nézve, melyet a „P. N.” szerent is, „Huszár Ferenc főtvérnyészeki tanácsos ur-szükségesnek hitt „kijelenteni a felött, hogy mikép jöhetett ő *eminenciája körül* Somogyi Károly ur visszahelyezése igazgatói állomására szóba, miután... igazgató ur e lemondását be nem adta, azt tehát a választmány el sem fogadhatta”, s melynél fogva nem tartá lehetetlennek, hogy „a leiratnak erre vonatkozó szavai talán valamely hibás értesítésen” alapulnak; — nehogy e hibás értesítés miatt, akár más valaki, akár az épen akkor Esztergamban volt szerkesztő jöjjön gyanuba: helyén lesz ujalag ismételn, mit lapunk 2-ik számában a t. tudósító mondott, hogy igenis „mi” szintén úgy tudjuk, hogy Somogyi K. valamint a szerkesztői, egy egyszerű igazgatói hivatalról is lemondott a mult évi dec. 7-ki gyűlésben Szabóky A. ur által; és így volt ő eminentiája is a történet kettős lemondást illetőleg a leelőki leg értesítve.” Az igazgatóságáról lemondással is csak úgy és egyszerre, volt megbízva nt. Szabóky A. ur, mint a szerkesztőséget illetőleg; s ha az előbbi nem történt is talán meg, ennek S. K. nem oka, s ő mindkettőt egyaránt megtörténtnek hitette s érvényesnek tartotta: a primári megerősítést föltéve, s alázattal kérve. De azért el tudjuk végre is képzelní Huszár F. ur ő nagyságának megütözését, melyben a t. választmány is osztozni látszott: azt azonban képtelenek vagyunk kimagyarázni, hogy miért nem siettek az illetők, nevezetesen maga a ft. alelnök ur, ez aggodalmat megszünteteni, miután egyetlen szavába került volna a kívánt fölvilágosítást megadni; s ekképen nem csak a t. választmányt megnyugtati, hanem, a mi több, ő eminentiáját is azon föltéves árnyékától megóvni, miutla a *körüljárté* levők hibás értesítése által tévedésbe vitethetett volna. Igen, a ft. alelnök urnak egyetlen szavába kerülendett ő eminentiája leiratának következetességét kimutatni; elmondva, midőn ő maga értesíté dec. 8-án a főmagass. védnököt arról, hogy a dec. 7-diki gyűlés alkalmával „posteaquam Adolphus Szabóky, Ord. Sch. Piar. declarasset, se per Carolus Somogyi Societatis Directorem et pagellarum ecclesiasticarum, „Religio” redactorem et pagellarum esse, ut eiusdem abdicacionem ab utroque praefato munere societati annunciet, — praefatum Commissionem abdicacionem saltem a munere redactoris... acceptasse.” Ha tehát a kettős lemondás nem tárgyalattott is, elegendő, miszerént az a lemondó által a társulatnak, s a ft. alelnök ur által ő eminentiájának, bejelentetett; annak elfogadása természetesen a főmagass. cardinalistól függvén; miért az igazgató is ezt ötle kérté s alázattal kéri: az ideiglenesen elváltatnak teljes megszüntetéscéért folyamodván.

Mi is azt tartjuk azonban az egész ügyet illetőleg, mit nt. Ráth József ur, lipótvárosi lelkész, oly erőlyesen kifejezett, hogy tudniillik a kérdés nem egyének, hanem jog körül fogog, s hogy az egyedül melő elégtétel a „Religio” szerkesztőjére nézve csak azon nyilvános *elismérés* által adathatik meg, miszerint „Somogyi Károlynak tökéletes joga volt”) a „Religioban”, mely nem csak a Sz. István-Társulat, hanem egyszerűsint is *főleg* a kath. anyaszentegyház érdekeit képviseli, igaztati a *korán-*

*) Ezt elismerni kész, sőt azt meg is *igérő* jobb indulat bizonyítványai vannak kezünknel azok részéről, kik ez ügyben legtöbbet tehettek volna.

sem politikai horderejű cikkeket. (Mivel a P. N. „a Religio” kérdéssé számát, politikai horderejű cikke miatt”, mondja lefogaltnak). Letétegett-e, vagy csak lemondott a „Religio” szerkesztője, s volt-e szó, vagy nem, igazgatói hivataláról stb.: mindez egészen közönyös, legalább e csekély fontosságú kérdés ahhoz képest, vajjon egy *katholikus* társulatnak, mint kiadónak, van-e s lehet-e joga arra, hogy egy kath. *egyházi* lapba ne engedjen meg oly, a *felelős* szerkesztő meggyőződése szerént korszerű, vagy épen szükséges felvilágosításokat tétetni, melyek a kath. közönségben az egyháziás szellemet ébreszteti, s őt a jobb irányú irodalmi termékekre figyelmeztetni képesek? Vajjon megtilthatja-e egy kath. társulat, egy kath. *egyházi* lap *felelős* (de nem a társulat, hanem egyedül csak a polgári s *egyházi* legfőbb hatóságok irányában felelős) szerkesztőjének, hogy lapjába ne vehessen föl oly irodalmi termékek ajánlásaul nézett cikkeket, mely irodalmi termékeket maguk a főpásztorok ajánlottak?... Nem egyes személyek, vagy ezek érdekéről van itt szó; hanem az a kérdés: vajjon van-e bármily kiadónak, még inkább egy, a főpásztorok védnöksége alá helyezett, *kath.* egyletnek arra joga, hogy ily eljárás által, a lapot megfoszsa tulajdonképeni jellemétől, hatása- és szabadságtól; hogy ekkép annak az általános kath. egyháztól különböztetve épen ellenkező irányt adjon, s annak beltartalma felől ítéletet hozva, magának a „tanító egyház” ellenében is separatistieus állást és nézeteket vindicáljon? Szeréntünk egy kath. társulat, mely épen a közanya, a *római* kath. egyház céljainak előmozdítására alakított, csak ezen egyház szellemében működhetik jogosan. Neki nem lehetnek különböztetve s amazéval összeültetésbe jöhető érdekei; még kevésbbé helyezheti alá saját hasznának az általános egyház látható feje s az episcopatus által elég érthetőleg kifejezett irányt és europaeus társulat minden jó katolikus kívánatával találkozó *Köz-ohajtást*. Ez nem *politika*: ez *egyháziás* *ság*, és annak kinyomata, melyben aki nem osztozik, az szűnjék meg magát katolikuskak nevezni. Mivel a *rés* soha sem ellenkezhetik az egésznek céljai, közös érdeke s irányával. — Ez a *főkérdés!* Melynek eldöntését nem is szükséges az „Ecclesia docens”-től várni, mivel ez régen megtörtént, és megtörtént még nálunk is. Eggedül a kimondott végzés elmagyarázásában találhatunk a P. N. s nézeteit elfogadók némi látszólagos támaszt, mely szempontot azonban, reméljük, a nagy kath. közönség sohasem fog honunkban is elfogadni s magának ismerni. A P. N. a „Religio”-nak kérdéses számát „politikai horderejű cikke miatt” mondja lefogaltnak! Holott maga is megvallotta már róla, miután a „Tanodai lapok”-ban közécitettet, hogy az nem volt egyházi (*egyházi* lapba nagyon is illő, s épen azért irt) egyházi értekezésnél*). Hiszen mi nem is akartunk egyebet irti;

*) Azt olvassuk ugyanis a „Pesti Napló” mult évi 292-dik számában, hogy a kérdéses „cikk az „Idők Tanujá”-ra vonatkozás nélküli *hiterkölesi* *dissertationnak*” (az ezt író nem sok disszertatót irt vagy olvasott életében, különben tudhatná, hogy egy jó disszertatót végtelenül becsesebb a sok rossz hirdapci cikknel) „a napi irodalom teendőiről a catholicismus irányában, a „Religio”-ban megállhatott volna, s amint tudjuk, nem is ezen hiterkölési tartalma a cikknek, hanem az általa *sürgellett* (?) és *ajánlott*” (szó sincs előleges ajánlatról, hanem csak *föltételelesen* mondatik ki a lap célirányossága, ha az elősorolt és egy jó, kath. irányú hirdaplan megkívánt kellekkel ellátva, megfelelően a várokozásnak) *szövegség* egy politikai lappal (a kérdéses cikk közlése által legjobban meg fog e ráfogás szegényítettetni), s az ebből minden bizonynyal kifejlendett *visszalépési mozgalom* az (miféle visszalépési mozgalmat ért író, nem tud-

s ez politikai tekinetnek történetesen Most

ért is léles. 7-dik montsát e getze vonatrént) hen vánt. mest ranes delm tatta ritásá közlő gatói mé t) „mely tálly s „m öntud kest a ban. I veries tet m sem v is, oh nem s is tév nyilat gadtu telem nem t nek n lem- derog nok”

juk: p zít? E nem v követl lathan István iránti ezel tői vál helyén ban. E koznia ria, me azt egy ka legköz tatott közlésé úgy f. Egy a szélyez

s ez épen a legjobb cáfolat minden oly vád ellen, mely politikába avatkozást vet joggal szemünkre. Az e tekintetben emelt vádra legjobb felelet leendett magának a kérdéses cikknek kiadása, mi ugyan eddig nem történt s jelenleg már csaknem el is késett, de talán még sem vált egészen fölöslegessé. Azonban meglátandjuk. Most csak még egyet.

Az „elfoglalt, Magyarországon nem otthonos, azért is szűk láthatáru *ultramontánus*“ nézetek elleni kikelés, vagy ezekkel gyánúsítás, egészen odaillik a dec. 7-diki ama nézethez, mely a (természetesen legultramontánabb) pápa ő szentsége iránti részvét nyilvánítását egy kath. egyület gyűlésén politikai actussá bélyegezte, s mint ilyet visszavetette! — Mi a személyünkre vonatkozó indítványt illeti, mennyiben (a „P. N.“ szerént), nt. Paláshy Pál hittanár ur (ki a kath. egyletekben otthonos kegyeletre számítva fogá fel a Sz.-István-Társulat viszonyát is akkép, mint fiut, mely örömet tekint szeretett atyjá- s főpásztorának akaratát parancsolatnak, de azért épen nem sürget „föltétlen engedelmességet társulati téren“): „oly indítványra ragadtatta magát, miszerént a további keserűség teljes elhárítása végett valaki az igazgatók vagy hivatalnokok közül küldessék ki, ki S. K. urat kérje meg, hogy igazgatói hivatalát, melyet egy hónap óta megszakított, ismét folytatni sziveskedjék“: — ez indítványt illetőleg, „mely, ismét a P. N. szavai szerént, a választmány főnyomó részében“ oly nagy visszataszást támasztott, s „mely azonkívül hogy a polgári érték és társulati jog öntudatát sértegeté, még magát a társulatot, mint vétkest állítja szemközt hivatalnokával“: a főnbbi kívánatban, ha talán nem is épen oly szavakkal, kifejezett testvériesség érzelmeért, a t. tanár urnak legfőbb köszönet mondunk. Jóllehet mindenki tudhatja, mikép sohasem vágyódtunk, még ha legjogosabban követelhetjük is, oly elégtételre, mely valakinek *nehézre* esik, tehát nem szívből és szívesen adatik. Mi csupán a néha meg is tévedt jó akarat nyilvánítására számítottuk és ennek nyilatkozatát bármily alakban hálás elismeréssel fogadtuk volna, de csak úgy, ha vele az elvkérdés oly értelemiben eldöntése is össze lett volna esatolva, mely nem tesz meggyőződésünkön érzéseket, és melyhez hűnem maradni *kötelesség*. Az ily, valóban *katholikus* értelem- és érzelmeiben történetek kiegyenlítés sohasem derogált volna egy kath. társulatnak, még egy „hivatalnok“ irányában is! — Sajátságos fogalmi lehetnek a

politikait? De hiszen ő nem akar politizálni! Egyház? Egy jó szellemű s egyházas irányu hírlap olvasása nem visszalépést hanem haladást fog az egyháziasságban, következéleg az ennek előmozdítására alakult kath. társulatban is szólni. Ha pedig azok visszalépnek, kik a Szent-István-Társulatba nem egyedül vagy főképen kath. hitők iránti ragaszkodásból, hanem egyéb célokul fogva léptek, ezzel a társulat mit sem fog veszteni, hanem csak *nyerni* — még *anyagi* szempontból is), — mi az ismeretes szerkesztői változásra szolgáltatott alkalmat. Tehát az egész cikk helyén leendett, mint „hiterkölesi disszertatio“, a „Religió“-ban, csak az „Idők Tanuja“-ra nem kellett volna vonatkoznia! Mi azt tartjuk, hogy nem éltrevaló az oly theoria, melynek alkalmazása nincs, és nem gyakorlati. Épen azért ígattunk be azon disszertatiót, mert korszerű volt; s egy kath. irányu, főpásztoraink által ajánlott lap hirdetése, legközelebbi s nem mellőzhető alkalmat, sőt okot szolgáltatott rá. Ha a Szent-István-Társulatot egyedül e cikk nem közlése mentette meg a felszástól, (mint a P. N. hiszi): úgy föltöbb engene labon áll, és sajnálatunkat érdemli. Ugy a gyors orvosi segély nagyon is szükségessé vált vezéreltetett élete megmentésére.

P. N. szerkesztőjének egy hivatalnok állása felől még a Szent-István-Társulatnál is, ha egy jogkérdésnek egész szeretetelli kiegyenlítésében oly lealazó valamit lát... Vagy a kérdéses vitában szükségkép „vétkest“, és nem csupán *vitázó*, vagy legfőbb *hibás*, az egyik fél?... Ugy, a társulat nem-vétkeességének amugy is föltett esetében, a hivatalnok az s akkor ügyét nem kiegyenliteni kell, hanem büntető forum elé vinni. S minek az igazgató irányában oly igen kiemelni azt a *hivatalnok* minőségét? Természetesen csak azért, mivel egyházi javadalommal nem levén ellátva, ha a társulat mellett akar működni, szükségkép fizetésre szorul, (melyről különben ő is örömet lemondott volna, mint nélkülözést azt mélt. elődje). De ha a Szent-István-Társulat e fizetés fejében olyasmint vél kívánhatni, hogy kath. és papi meggyőződésünket is választmányi határozatoknak rendeljék alá, úgy ki kell nyilatkoztatnunk, miszerént ily értelemben sohasem voltunk hivatalnokai, mint sohasem is leszünk; örömmel veendők jóakaróink a végre teendő közbenjárását, hogy a hivataltól mielőbb még a kitzótt határidő bekövetkezése előtt is szabaduljunk. Ezzel hihetőleg azok kívánatának is elég fog tétetni, kik netalán azt hiszik, hogy „épen a keserűség elhárítására s a kiegyesztelés teljes helyreállítására semmi igazságos és méltányosb nem lehet, mint ha Somogyi Károly ur, ki igazgatói működését egy hónap óta ok nélkül félbeszakította (mit azonban tennie ugy sem lehetett, ha a P. N. szerént már egy „év óta“ a szerkesztésen kívül, „semmi egyéb *igazgatói* munkát nem végzett“), ezért a választmányt megköveti.“ Mi személyünkre nézve megnyugszunk mindabban, mit a t. választmány elengedőnek itél a primási leiratban kívánt érdekkiegyenlítését illetőleg: hanem a jogkérdésben nem tághatunk. Elveket és meggyőződést nem lehet, nem szabad a bármily hön obajított béke fejében áldozatul vinni. — Ilyesmi a sokszor emlegetett kiegyenlítés alapján nem szolgálhat. Ily ért a t. választmány, nagyra becsült kegyének bármily hivatalnokai irányában sem szabhat, s azéban legkevesebbé, kinek az épen hivatása, hogy a társulat által kiadott munkák kath. *szellems* föltölt őrkdjék: evégre a főmagass. bíbornok-érsék által a szabályok értelmében megkívánt bírálók egyikéül különösen is ki levén nevezve. (L. a társulati szabályok pótlékeikkét). Mi megelégszünk azon elégtétellel, melyet jó öntudatunk, a buzgó kath. papság és világi urnak részvéte, főleg a fm. episcopatus és ennek élén az ország főmagass. főpappja, részént a „Religió“ kiadásával megbízás, részént igazgató, főemelős s valóban atyai levele által nyújtott. Más elégtételt, főleg a jelen körülmények közt, sem nem várunk, sem nem kívánunk és kérünk. *Győzőn* az igazság! Ez a legszebb elégtétel mindazokra nézve, kik nem magukat keresik, hanem Istennek szolgálnak.

Somogyi Károly.

LEVELEZÉSEK.

Ungvár, január 19. 1860. Csak nem rég történt az, hogy az „Idők Tanuja“ lelkes szót emelt egy magyar írói segélypénztár ügyében. Ime Ungvárról, hol évezred előtt először zendült meg országos örömben a magyar szó, tettekben nyilatkozó választ van szerencsénk közleni a megpendített eszme viszhangjaul. Folyó hó 15-én ugyanis választó gyűlést tartván az itteni kaszinó egyenlűt, egy lelkes hazafi indítványára azon határozatban állapotott meg, hogy mindaddig, míg említett kaszinó egyesületünk főállni fog, évről évre oly táncvizalmakat rendezend, melyeknek tiszta jövedelmét részént a magyar írói segélypénztár gyarapítására, részént a magyar

akademiai épület számára szentelendi. Közölvén e követésemértő szép tettet, önként fakad bennünk az ohajtás: vajha széles Magyarországon minden kaszinói egyesület követné e példát! Így a magyar írói segélypénztár eszméje nem fogna sokáig csupán a kegyes ohajtások özönében uszni; ekkép csakhamar megvalósulna s fölerősödne az, mint a jó földbe vetett mag, s melyet csak a közszellem melege érlelhet meg s növelhet nagygyá. A kaszinói egyesületek ugyanis szintugy bírnak bizonyos hazafiai földadvánnyal, mint az egyes polgárok. Mert valamint a polgárra nézve nem elég, hogy csupán beasó családi örömeinek éljen, hanem földadata egyszerűsment a nemzeti közügyet szolgálja: ugy a kaszinói egyesületeknek is, melyek a haza polgáraitól alakulnak. Ezeknek áll valóban legszebb hivatásukban, hogy a nemzet szemlémi kincsésőit, az írókat, épugy mint magát az irodalmat, ki nem hülhető lelkesedéssel ápolják, hogy minél nagyobb mérvben, minél buzgóbban teljesítsék a hála tisztas követelméit azon férfiak iránt, kiknek szellemi terményeit ezen egyesületek legnagyobb mértékben élvezik. S valóban, ha minden kaszinói egyesület szabályul törné ki azt magának, amit az ungvári: ugy a magyar írói segélypénztár nem egy év, hanem egy óra alatt meg lenne alapítva. De legyen erről ennyi elég. — Múltkor irtam, hogy Ungvár városában a magyar biztosító-társulat általi tömeges tűzkár-mentesítés elfogadtatott; ez ugyan való tény, de sajnosan kell kimondanom, hogy a mondott úgy rákmódra kezd haladni; a miskolci fögynökséggel ugyanis nem tudunk tisztába jöni. A nevezett fögynökség t. i. kezdetben azzal kezesgetett bennünket, hogy ha tömeges biztosítást vállalnak öt évre, kevesebbet is kell fizetnünk mint különben, s aztán évenként csak négy részletben lennünk kötelesek fizetni. Most azonban ugy halljuk, hogy a miskolci fögynökség már nem akarja megadni ezen kedvezményeket. Ha ez igaz volna, valóban nem helyeselnénk; mert ezeknek már csak hallása is rozsvért gerjeszt a népben s esőkkenti azon szilkséges bizodalmat, mely nélküli emített nemzeti társulatunk kellő virágzásra nem juthat. — Városunk szellemi érdekeit illetőleg, irhatom, hogy a nevelés és közoktatás ügye nálunk legközelebb igen szép lendület nyert; clemi tanodánk ugyanis kellőleg berendezvék s gymnasiumunk népes, virágzó karban áll. Hanem az nagyon ohajtható volna, hogy miután clemi iskolánk osztályai megszorítottak, a tanítók kellő ellátása és fizetése is biztosítottak. A város e tekintetben maga igen keveset tehet; mert Ungvár városa maga is szegény s már is annyi községi adóval van terhelve, hogy többet alig viselhetne el. Ugy hiszszük, hogy a kincstári uradalom, mint különben is kegyur, legtöbbet tehetne e részben. Nagyon kívánatos lenne az is, hogy clemi tanodánk mellett gymnasios kert is alakítottak, ami itt annál szükségesebb, minthogy a növendékek legnagyobb számat a mesteremberek és földmivelők gyermekei képezik, s ezek a népgazdaszat első elemeivel már itt megismerkedhetnek. — Azon hír, hogy az izraeliták is nem sokára birtokképeséget nyernek, vidékünkön szemlato mást kezd el emelni a földbirtok árat. Nem tudjuk azonban meghatározni, vajjon örvenedtes jelenségnek tekintendő-e ez, vagy ellenkezőleg? Mert az emancipatio még nines itt, s emelkedésben látsván lenni a földbirtok ára, e látszat könnyen azt eredményezheti, hogy földadónk még magasbra fog emelgetni, ami pedig különösen Ung megyére nézve roppant csapás lenne, minthogy az itteni sovány földek most is oly mértékben terhelvék adóval, mint a bánái földek. Egyébiránt vederemo. Időjárásunk kemény és zordon, de havunk nines. A szarvasmarha nagyon drága kezd lenni; a gabona és búza ellenben nagyon ócsul.

R. L.

POLITIKAI MOZZANATOK.

Franciaország. A politikai napi események közt jelenleg a legfőbb helyet foglalja el a Páris és London közt szőtt alkudozás. Hogy ennek mi lön eredménye, arról a lapok csak általános adatokat közölnek. Annyi azonban áll, hogy az olasz ügy nem a zürichi békeszerződés értelmében intéztett el. Berlinben tudni akarják, hogy a francia program vagy a heturial királyság megalapítását, vagy pedig a közép-olaszországi területeknek Romagnával egyetemben Piemonthoz csatolását állította föl. III. Napoleon ez utóbbi javaslatához azon föltételt kötötte, hogy Franciaország, a szomszéd birodalom hatalma jelentékeny kiterjesztésének elnézéséért Nizza- és Savoyával kárpóltassék. Az angol kabinet hosszas vita után ellene nyilatkozott ez utóbbi combinationak. Olaszország sorsa azonban nem csupán Francia- és Angolország kezébe van letéve. Magában Olaszországban fog a gordinsi csomó megoldatni, és ha igaz, hogy a nyugati hatalmaságok semmiesetre sem fognak beavatkozni, és más idegen beavatkozást sem fognak eltűrni: akkor, miut tegnapí tájékozásunkban röviden értelmeztük, a megoldás a napok kéréhletlen logiciájától tételhez föl.

A francia törekvéseket igen kirívólag elárulja azon körülmény, hogy Napoleon, dacára azon eszméknek, melyekért küzdeni csak Franciaország szvenlgi magát hivata, anyagi vágyait nem tudja elpalástolni, és oly mohón ragaszkodik Franciaország „természetes határainak” helyreállításához. Azt hiszszük, hogy a congressus csakugyan létrejött volna, ha a francia kabinet eme viszketget el nem árulja.

A szárazföldi államok Nizzának és Savoyának bekebelezését Franciaországba alkalmasint nem fogják a közöny tétlenségével nézni, hamindjárt Angolország az önfelédés valamelyk percében és szomszédja iránti bizalmatlansága dacára belegegyezését adná is hozzá. Franciaország „természetes határainak” helyreállítása minden többi szárazföldi állam biztonságát veszélyeztetné: ez volna Franciaország részéről az első tetleges hódítás. — Az alpesi szorosoknak birtoklása Sváje határaitól a Középtengerig Franciaországot nem csak Olaszországgal hanem egész Európával szemben oly támadó állásba helyezné, mely képezzé tenné politikai igényeinek, bármint jogtalanok legyenek is ezek, fegyveres erővel nyomatókat adni.

A diplomatiailagban el van terjedve a hír, hogy a francia császár igen ohajtja a congressus egybehívását és e tekintetben már személyesen is nyilatkozott az érdeklött hatalmaságok több képviselője előtt. A brit parlament egy hét mulva összett, ki fog ekkor alkalmasint tenni, hogy az olasz középállamokra vonatkozólag mindkét nyugati hatalmaság megorzi korábbi különvált álláspontját, ilyen körülmény természetesen igen sokat lendít a congressus egybehívásán. Hogy a congressus azonnal össztellend, azt nem mondjuk, minthogy a szent atya aligha fogja magát ott képviselgetni. Azt mindenesetre érdekes tudnunk, hogy a congressus egybehívását utjog Franciaország kezdeményezte.

Thouvenel legközelebbi barátjai azt állítják felőle, hogy ő határozottan ellenzi Toscanának hozzácsatolását Piemonthoz.

Franciaországban még mindig megintetnek azon lapok, amelyek a pápa mellett nyilatkoznak.

Olaszország. Cavournak visszalépése a szárd kormány élére, mint minden körülményből gyaníthatjuk, igen összefügg az utóbbi napokban Savoya birtoklásáért annyira nyilvánult francia törekvésekkel. A tuileriakban nem igen örömet nézik az olasz politika vezetését

e férfi kezében. Cavour határozott ellensége Savoya átengedésének és egy középolaszországi állam felállításának. Cavournak Olaszországra vonatkozólag egészen más programja van mint III. Napoleonnak; ezen államférfi ismert erélyétől eldöntő lépéseket várhatunk Közép-Olaszországban. Az annexio-mozgalmat most már nagy erélyvel vezetik Turinből és ha egyszer tényleg lesz, általa Heturria felállításának valamint Savoya átengedésének kérdése is el lesz döntve. Ha Franciaország csakugyan komolyan találná követelni Savoya átengedését, ezáltal ismét egy új európai kérdés merülne föl, mégpedig igen aggasztó természetű, mert a franciaországi rovatunkban említett természetes határok önkénytelentül a Rajnát juttatnák eszünkbe.

— Hogy egy főpap Rómába utazott a turini és milánói katolikusok részéről tett hódolati felirattal, — már tegnap említettük.

— Az „Armonia“, midőn szigorú bonéks alá veszi Napoleonnak a sz. atyához intézett levelét, e szavakkal fejezi be bírálatát: „Nincs miért várni a pápa feleletére; IX. Pius is úgy fog válaszolni, mint az aposzok: Non possumus.

— Az „Unione“ a szárd hadsereg létszámát 69,142 emberre teszi.

— A pápai kormánynak legújabb jegyzéke, a melyben az egyházi államokból a francia megszálló csapatok kivonását kívánja, f. hó 17-kén nyújtott át az ideiglenes külügyminiszternek.

Legujabb.

— London, jan. 22. Egy miniszteri reformbill által a választási jog a városokban évenkénti 6 font st.-nyi házbérg terjesztetik ki. A választói census más helyekre nézve nem ily alacsony fokú. Bizonys választókerületek jelenlegi képviselőinek száma alább fog szállíthatni, miáltal 26 követi szék nyeretik meg.

— Parma, jan. 18. A kerületi és községi választások febr. 5—12-ig fognak megtartatni a közép-olaszországi államokban.

— Verona, jan. 22. A város az egész várkörülettel együtt *ostromállapotba* helyzetetett.

— Berlin, jan. 20. A *partérodítási értekezlet* ma fejeztetett be, miután a jegyzőkönyv valamennyi megbízottól akadály nélkül aláírta. — Gr. Schwerin belügyminiszter, a követek házában a *választókerületekre* vonatkozó törvényjavaslatot terjesztett elő. A javaslat szerint két egyesült kerület két képviselőt választ. A törvény meghatározza a választási helyet, a sürgető kivételek kikötésével.

— London, jan. 20. A mai „Times“ *Angol-és Franciaország közti kereskedelmi szerződés aláírását* minden órán várja; Cowley lord a kért teljathalommal felruházott.

— London, jan. 24. A Reuter-féle távirtdának jelentik Párisból a mai napról, hogy *Barrot Adolf Konstantinápolyba* megy követnek, ennek helyére *Grammont* hg tétetik követnek a *madridi udvarhoz*, *Latour d'Auvergne* hg pedig *Római* követvé nevezettetik ki.

— Florenc, jan. 18. Tegnap a *Ricasoli-féle palota* mellett két bomba pattant szét, egy harmadik Salvagnoli ur lakása közelében, negyedik pedig a Santa Croce téren. Ezen vetgolyók alkotása hasonló azokéhoz, melyek a de la Crocetta palotában tartott bál alkalmával süttek el. A explosio semmi kárt sem okozott. E merénylet a lakosság és a nemzetiség részéről nagy lelkesültséget idézett elő az ideiglenes kormány iránt.

— Páris, jan. 23. A „Patrie“ egy egész cikkben Savoyának Franciaországhoz való csatolása mellett ír.

— Turin, jan. 23. A hivatalos minisztr. névsor következő: Cavour, mint elnök, kül- és belügyminiszter; Cas-

sini igazságügyi; Fanti had- és tengerészeti; Vezzezi pénzügyi, Mamiani közoktatási és Jacini közmunkügyi miniszterek.

TÁROGATÓ.

— A sz.-benedek-rendi főgymnasiunai tanárok Esztergomból a Magyar Akademia palotájára 30 frtot és négy aranyat küldöttek.

— Szarvason és Pozsonyban *akademia-bál* lesz a jövő hó folytán, mely tánevigalmak jövedelme e Magyar Akademia palotáját fordítatik.

— B. Sina Simon elsőszülött leánya, Anasztázia kisasszony, mult héten kelt össze gr. Wimpfen Viktorral; az esküvő Vevayben, a regényes genfi tó partján ment véghez, hol a nép b. Sinát közönségesen csak a „jó gazdagnak“ nevezi.

— Megjelent *Reményi Ede* hegedűművész és zeneszerző hazánkfiának kőbe metszett arcképe *Barabás* rajza után. Az arckép minden műkereskedésben megszerezhető, ára 1 frt. 40 kr.

— Gazd.-egyleti titkok, *Nagy János* ur írja *Brüsselből*, hogy Belgium egyik híres pomologia *de Jonghe* ur egy ajdon magról nyert jeles körtefajtát gr. *Mikó Imre* nevére keresztelte, s tisztelet jeleül *Dojeanne Mikó* név alatt adta át a pomolog közönségnek. Ohajtandó lenne e gyümölcsfajtánálunk is meghonosítani.

— Midőn vidékről mindenünnen értesítenek a tartandó *akademia-bálokról*, a „Hf.“ azon kérdést teszi: „Hát arról gondolkozik-e valaki, hogy az ország fővárosában is legyen tánevigalom az akademiai palota részére. Mi ugy tudjuk, hogy a magyar urak báljai jövedelméből fennmaradó összeg e célra fog adatni, de nem volna-e még helyesebb, még árvedetesebb dolog az, ha ezen derék hazafiak még egy negyedik tánevigalmat is rendeznének, melynek célja tisztán ki volna jelölve, s például 5 fr. belépti díj mellett egyedül azon célra jövedelmezne, melyért azt hiszszük, minden magyar honleány és ifju kétszeres jövedelvel táncolna.“

— A gr. *Széchenyi* család elhatározta *esaládi jószágán*, *Nagy-Cenken*, egy új tiszta román-styblen emelendő templom építését. A terv elkészítésével s ennek kivitele föltött való ügyelettel jeles tudosunk, *Paur Feón* bízott meg.

— *Marcaltó* mellett, a pápa-soproni országoton, a *Marcalfolyó* hosszú fahídja a legutóbbi magas vízállás következtében összeomlott, s így a közlekedés Veszprém és Sopron megyék közt darab időre megszakadt.

— A *Kazinczy-alapítványra* bejött összegek jegyzéke ft. *Lipthay* Endre kanonok ur ivén 153 fr. 30., *Botka Imre* ur ivén 50 fr. 80 kr., *Walheim János* ur ivén 40 fr., m. gr. *Zichy Jánosné* sz. *Kray Irma* báróné ivén 140 fr., *Bitó István* ur ivén 50 fr., m. *Csekonics-Lipthay Leona* báróné ivén 200 fr., ft. *Laky Demeter* ur ivén 54 fr., *Lugossy József* ur ivén 22 fr.

— A *buda-pesti orvosegylet* f. hó 21-én tartott r. gyűlésében orv.-tr. *Póór Imre* az *ichthyosis*, *lichen*, s *pemphigus* bőrkór-alakot négy betegben mutatta be, s az érdekes esetekről tudományosan értekezett. — Orv.-tr. *Batizfalvy* az *oldalgyörnyérő*l megkezdett értekezését folytatván, egy érdekes csontváz-készítményt főorvos tr. *Kovács* kortáni gyűjteményéből mutatott be, melyen a kérdésben levő kór-alakot gyakorlatilag felvilágosítja, s szözlött annak gyógykezeléséről, előadván és bemutatván az intézetében használatba vett készülleteket.

— A kedves-tollú *Flórától* jövő hó folytán egy költeményfűzér fog megjelenni, mely leguagjobb részben egészen új dalokat tartalmazand.

— *Dr. Batizfalvy* sebészi és testgyógyász (orthopaediai) gyógyintézetében 1859 ki máj. 15-től dec. 31-ig összesen 141 beteg keresett gyógysegélyt, kik között nem-

